

Missionspionjärer i "gräslandet" Del 2

I detta nummer avslutar vi vår artikelserie om Svenska Mongolmissionen. I tidigare nummer har Mats Carlson Lénart skrivit om Joel Eriksson samt om Edvin och Hanna Karlén. Kurt Mossberg har gett en sammanfattning av missionens historia. TV-dokumentären Stäppens helgon har recenserats och den stora verksamhet som nu bedrivs från Erdenet i Republiken Mongoliet har presenterats i flera reportage. Här följer nu avslutningen av artikeln om Hanna och Edvin Karlén samt en faktaruta gällande Mongolmissionen. Tidigare "mongolnummer" kan beställas från EÖMs exp.

Missbrukaren som blev evangelist

På den lilla missionsstationen fanns även mongolen Gendun. Edvin Karlén hade mött honom för första gången strax efter sin ankomst till Mongoliet 1905 - "en förfallen opiumrökare med trasiga kläder och eländigt utseende". Men Gendun var språkkunnig och anställdes av Karlén som språklärare. Gendun blev också

snabbt Karléns trogne vän och genom sina kunskaper både i mongoliska och kinesiska ovärderlig i missionsarbetet. Som missionär försökte Karlén förstås också intressera Gendun själv för den kristna tron. Långsamt övertygades mongolen allt mer men själva avgörandet kom först i början av april 1909.

Svart födelsedag

Vintern 1908-09 är Hanna Karlén gravid. En dag i början av mars kommer de första värkarna. Förlossningen blev lång och plågsam och hon nedkom med en dödfödd pojke. Hon led sedan svårt av sviterna efter förlossningen och lämnade endast sängen en kortare stund vid ett enda tillfälle under en hel månad.

Karléns korta insats var inte förgäves. Makarna Gendun blev missionens trogna medarbetare under nästan hela missions-epoken.

”Den 4 april fyllde Hanna 35 år... ”Hon somnade in lugnt och stilla som ett barn i modersfamn, kl 5.10 e.m.”, skrev Karlén.”

Den 4 april fyllde Hanna 35 år. Natten hade varit den första sen förlösningen som båda två sovit riktigt gott. Efter frukost var hon tillräckligt stark att sitta uppe. Men på eftermiddagen blev hon sämre igen. ”Hon somnade in lugnt och stilla som ett barn i modersfamn, kl 5.10 e.m.”, skrev Edvin Karlén.

Innan dess hade Hanna bett Gendun att fortsätta arbetet bland mongolerna och för dem förkunna frälsningens budskap. Stunden vid Hanna Karléns dödsbädd blev avgörande för Genduns omvändelse.

Reste hem

Edvin Karlén fick mer eller mindre ensam utföra allt som hörde till sjukdomen, dödsfallet och begravningen. Efter att ha bäddat ner hustru och son i den mongoliska jorden reste han hem, nerbruten av sorg och överanstängning. En tröst i den tunga sorgen var att han före hemresan inte bara fick döpa Gendun utan även viga honom till evangelist. Gendun var den förste mongol som den svenska missionen omvänt.

Nytt liv i Kristinehamn

Efter hemkomsten vistades Edvin en tid hos sin sväger på trädgårdsmästariet i Falköping men sökte redan efter kort tid upp sin första fästmo Maja. Och hon var fortfarande ledig för honom. Bara ett halvår efter Hannas död är han omgift och senare föds Majas och Edvins första barn.

Edvin Karlén startade helt enkelt ett nytt liv så snabbt han kunde. Ny familj, nytt jobb och en borgerlig småstadstillvaro i Kristinehamn. Att tala om hans missionärstid var mer eller mindre tabu i familjen, kanske med hänsyn till den andra hustrun. Men inte heller hans nya liv blev fritt från svåra motgångar. År 1930 fick hans nioåriga dotter Kerstin lunginflammation och dog.

Men Edvin behöll sin djupa religiositet livet ut och i sitt inre kunde han heller aldrig helt glömma människorna i Mongoliet. När hans gode vän Gendun dog 1940 skrev Karlén, då 61 år gammal, en runa i Mongolmissionens tidning *Ljusglimtar* som avslutades så här.

-Vila i frid, broder Gendun! Snart mötas vi på den vita tronen. Men det mötet skulle komma att dröja länge. Edvin Karlén levde ända till 1967.

Mats Carlsson Lénart

Fakta om Svenska Mongol- och Japanmissionen

- År 1897 beslöt sig två unga makar, Georg och Eva Eneroth, för att åka till Mongoliet som missionärer efter att ha deltagit i en mötesserie som hållits av Fredrik Franson, känd för att ha bildat flera missionssällskap i Sverige. Efter en kort tid var de dock tvungna att återvända hem p g a sjukdom.
- I september 1899 bildades Centralkommittén för Svenska Mongolmissionen som leddes av ordföranden Prins O. Bernadotte, och ytterligare fem missionärer reste ut till Mongoliet, för att följas av fler genom åren.
- Den 2 mars 1908 hölls Svenska Mongolmissionens första årshögtid där bl a Erik Folke medverkade.
- Missionärerna i Mongoliet kom främst att arbeta med sjukvård och utbildning, och 1915 byggdes den första internatskolan för ca 30 barn i Tabo Ol. Man öppnade sedan en klinik i staden Urga 1920. Efter utvisningsorder av ryssar 1924 var missionärerna dock tvungna att lämna Urga.
- De svenska missionärerna från Svenska Mongolmissionen kom främst att arbeta med sjukvårdsarbete och skolor i södra Mongoliet i orterna Hallong Osso (1908-1927), Goltjaggan (1922-1943), Dojen (1924-1942) och Hattin Sum (1927-1944).
- Efter andra världskrigets slut lämnade de flesta missionärerna Mongoliet efter politiska oroligheter och krig.
- 1946-1950 undersöktes möjligheterna för fortsatt mission i Mongoliet och flera missionärer reste ut för att bl a arbeta med flyktingarbete. År 1950 var de dock tvungna att lämna området.
- I början av 1950-talet fick flera missionärer som lämnat Mongoliet visioner om ett nytt arbetsfält - Japan. I början av februari 1951 anlände de första missionärerna och kom att slå sig ner på Hokkaido.
- Den 27 augusti 1951 beslutade styrelsen i Svenska Mongolmissionen (SMM) för att anta namnet Svenska Mongol- och Japanmissionen (SMJM).
- Missionärerna från SMJM har främst verkat på Hokkaido i städerna Muroran och i Tokyo. Man har även varit med och bildat församlingar har längs Hokkaidos södra kust och i Sapporo-området.
- Japanska pastorer och lekmän kunde med tiden överta allt mera av ansvaret för SMJM:s församlingar, och 1974 bildades Japans Bibelevangeliska Kyrka (JBEC) av 13 församlingar som SMJM grundat. År 1986 överlämnade sedan SMJM hela Shizuokafältet till Japanerna.
- Trevande samtal om en sammanslagning av Svenska Missionen i Kina & Japan och Svenska Mongol- och Japanmissionen startade 1978.
- År 1982 togs beslutet att Svenska Missionen i Kina & Japan och Svenska Mongol- och Japanmissionen skulle gå samman och få namnet Evangeliska Östasienmissionen (EÖM). Även fast missionsorganisationerna hade lika struktur vid sammangåendet fanns det frågor som främst rörde de två olika missionernas traditioner som väckte frågor.